

D. O. M. A.
B R E V I A R I U M
R H E T O R I C A E

In Regiâ Fennorum Academiaâ

P R Æ S I D E

M. JOHANNES ELAI TER-
SERO MINORE, Eloquentiæ

Prof. Pub. Celeberrimo, Præ-

ceptore & fautore quo-

vis honoris cultu per-

petim profe-

quendo.

R E S P O N D E N T I E

OLAO OLAI VVEXIONIO Smol:

S. R. M. tis Stip.

Publicæ & placidæ ventilationi commissum

Ad Diem 18 Decemb. Anno 1647.

A B O Æ.

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. 1647.

*Au tres-Noble & Genereux
Gentil Homme*

Monsieur **G O U S T A V**
Jern Rodh/

**Sieur & heritier de Ramööd/Melösta & Elisefflöder/
Pour le present hantant tres-diligement des bon-
nes lettres icy a Åbo/ son tres honnoré
Sieur & grand bien-faicteur**

Aussi bien.

**Qu' autres-fidele Precepteur & Maistre d' hostel d'icelluy:
Tres-Docte & Capable Sieur**

M^r. J E A N P R A T A
N U S. Maistre en la Philosophie, son bien-
honoré Favorit & grand amy ;

*Pour declarer l'affection & gratitude, au regard
des bien-faicts desia monstrees, non moins qu'
en laissant luire quelque petit rayon des services
qu'il desire faire paroistre par tout ou l'occasion
se pourra presenter.*

**Soit ce petit Abbrege de la Rhetori-
que bien humblement dedié**

Par

**Olaus Olai Wexionius
Respondent.**

UT Neoptolemus philosophari sibi ait necesse esse
sed paucis, nam omnino, non placere. Cic. lib.
2 Tuscul: Si verò philosophari paucis Neoptole-
mo ut homini militari sat esset, nobis multo ma-
gis Eloquentiæ litantibus, qui præceptis mini-
mum, plurimum lectioni, & imitationi tribue-
re debemus. Sed hoc ipsum, Paucis PHILO-
SOPHARI difficile est; *Pauca enim nisi è mul-
tis eligi non possunt; hæc tamen pauca pluribus per-
secutus sum publicè & privatim. Ea proinde
quæ d'ctaram in Compendium mittam, & api-
ces saltem sequar. i.e.*

R H E T O R I C Æ

1. DEFINITIONEM, 2. SUBIE-
CTUM, 3. PARTES.

I.

Rhetorica est facultas quædam perspicendi in
unaquaq; re quid ad persuadendum aptum sit

II.

Subiectum sive materia est questio qualibet.
Questio est finita vel infinita, ad infinitam refertur

Genus Didascalicum, quod etiam certo respectu ad finitam pertinet.

III.

Finita questio est Generis vel Deliberatiui, vel Demonstrativi vel juredicialis.

IV.

Partes quatuor, Inventio, Dispositio, Elocutio, Pronunciatio,

V.

Inventio est excogitatio argumentorum, quae sunt vel Artificialia vel Inartificialia.

VI.

Artificialia sunt trium generum 1. Logica, 2. Ethica, 3. Pathetica.

VII.

Logica vel docentia, sunt propria vel communia. Propria singulis generibus proprie inserviunt, Communia universis apta sunt. ut possibile & impossibile, magnum & parvum.

VIII.

Argumenta propria Generis Delib. & communia patent in illis Hectoris verbis lib. 2. Aeneid: Heu fuge nate Dea &c. Propria hic sunt ab utili & honesto ducta. Communia à possibili & magno.

IX.

Sed loci Topici mihi videntur inter communia
argu

argumenta, locandi, ut causæ, scilicet: efficientes, finales, materiales & formales, antecedentia consequentia &c. in quibus mira est voluptas, si in legendis scriptis observentur, nec minor facilitas si in scribendo ad hos recurramus.

X.

Ethica petuntur partim à moribus oratoris, qui præ se fert Prudentiam Probitatem & Benevolentiam. Partim ratione Auditorum, qui ut varijs, ita variè tractandi: aliter senes, aliter juvenes, aliter pauperes, aliter divites.

XI.

Patheticis, si viro bono, apud bonos verba facienda essent, opus non esset. Sed hæc sacra, hoc nostro tempore, non aliter sibi constant. Sunt ergo affectus quos movere oportet Oratorem: Ira Lenitas, amor, Odium, metus, Confidentia, Pudor, Gratia, Misericordia, Indignatio, Invdia.

XII.

Inartificialia sunt Leges, Testes, P. cta quaestiones, Iuramenta.

XIII.

Dispositio concernit partes orationis quæ sunt Sex. Exordium. Narratio. Propositio. Confirmatio. Confutatio. Peroratio. Aristoteli sunt quatuor. Exordium, Propositio, fides, peroratio.

tio Ex his duæ necessariae sunt simpliciter, duæ secundum quid. Fides autem sive contentio dividitur in Confirmationem & confut.

XIV

De ELOCUTIONE Infinita quedam tradita sunt à veteribus Rhetoribus qui in literulis & syllabis aucupandis cum ad sublimes illas Eloquentiæ vires asurgere non possent, toti in literulis syllabisq; aucupandis & in tornandâ periodo versantur.

XV.

Elocutionis tamen omnium clarissima divisio est apud Cic. lib. 4 ad Heren: n 17 in Elegantiam, Compositionem & Dignitatem.

XVI.

Pronunciatio sive actio est corporis quadam eloquentia, qua fit ut animus optimis sensibus affluens in corpus emanet eiq; suam generosam speciem imprimat, ut enim lumen à sole, sic ab intima mente profluit actio.

XVII

Quatuor sunt præcipuè pronunciationis virtutes, Puritas, Perspicuitas, Cultus, Habilitas.

XVIII.

Fit pronunciatio vel de scripto vel memoriter: Sed longè præstat ut sine scripto dicamus; tum quia lectio multum deperdit de vi & gratia actionis,
tum

lum quia orator qui legit, est minus admirationi
eog. minus movet.

U^T methodus quam in explicandis & resolvendis au-
thoribus, secutus sum, Censoribus pateat, adjici-
am *Oeconomiam* Epist. 5. l. 7. In ipsa a. explicatione
ea exposueram quæ faciunt ad *Apparatum* latinitatis,
& illa quæ *Antiquitatem* sapiunt.

Pertinet hæc Epistola partim ad genus *Demonst*;
Partim ad *Deliber*: Partes quatuor: 1. *Exordium*,
cui annexa *Digressio*. 2. *Prop*: 3. *Confirm*: 4. *Conclus*:
1. *Exordij*, respectu triplicis finis, tria sunt mem-
bra, *primum* pertinet ad attent: estq. abruptum, ibi
Vide, quam: *Alterum* ad docilitatem ibi. *Trebatium*, *ter-*
tium ad benevolentiam. ibi. *Neg. me Hercule*,
Digressio oportuna ibi. *Casus* y.
2. *Propositio* seu commendationis *expositio* com-
pendiaria à causis efficientibus & formali ibi.
Mitto igitur.
3. *Confirm*: 1. ab adjunctis seu virtutibus *Trebatij*
ibi *De quo tibi*. 2. A facili quod exponitur argu-
mento *Dissimilium*, ibi: *Hunc neg. Tribunatum*,
Epilog: Brevis ibi. *summus enim putidius.uli*.

COROLLARIA.

1.

Virtus moralis posita est in medio.

2. Virtutes morales Ethnicorum per se & quâ vir-
tutes Deo non displicent.

3. Virtus Heroica etiam in fœminas cadit.

4. Iustitia rectè definitur constans & perpetua vo-
luntas jus suum cuiq. tribuendi l. 10. ff. de i. & i.

5. Melius est iniuriam pati quam inferre.

6. Non

6. Non datur in omni actione laudabilis mediocritas.
7. Etiam filius tenetur requirere parentum consensum in nuptijs contrahendis.
8. Res sacro usui destinata, sive bona Ecclesiastica, interdum alienari possunt.
9. Celans rem furtivam eaq; fruens, furti tenetur.
10. Judex debet judicare secundum acta & probata.

A MONSIEUR.
MONSIEUR OLAUS WEXIONIUS
mon tres hon noré amy & precepteur bien-
aimé disputant tres-Doctement de l'Eloquence;

Sonnet.

La Rhetorique est la plus belle Science:
Sans laquelle null es estudes avance
Pourquoy, mon Precepteur & tres-cher Cammerade,
Estes vous digne de loz, sans flatter ou Bravade;
Quand vous monstres aussi vostre Progres en Elle:
Dieu vous donne succes, & Couronne immortelle.

Pour d. clarer mon entiere affection.

JEAN SEYERU de Bolinsnäs.

Eidem.
Literatissimo & Humaniss. DN: RESPONDENTI

Rhetoris officium quid præstat, iamq; Minervæ
Voce simul calamoq; doces TERSER E Professor,
Expetit & Svadam rimari Palladis hospes
Præsens, Præcepta hæc subtili mente tueri.
Perge, eris ingenio tandem linguaq; disertus

Benevolentia ergo apponebat

JOHANNES M. Gartzius Airbog

